

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Sanctuario Lavretano Almæ Virginis Domo Relatio

Bartoli, Baldassare

Macerata, 1675

Cap. III. Alma Domus è Dalmatia in Italiam deportata, in quo non pauca sunt aduertanda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64934](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64934)

Populi luctum sua authoritate, prudentiaque absterfit; Graue utique, damnum sed tanquam ab irato Deo permissum, non lacrymas, non gemitus, non ieiulatus prodere fatebatur, &c.

*Alma Domus è Dalmatia in
Italiam deportata.*

Cap. III.

Satis non fuerat Altissimo, ut Sacra Virginis Aedes è Barbarorum manibus vindicata, in Dalmatiam, Syria posthabita, per Angelos deportaretur, sed quò clarior mortalium ostenderetur oculis, eidem placuit, iterato prodigio, eodem cursu, miroque modo super æquora ad oras Adriaticas Piceno in Agro, & Ciuitatis Recinetensis vacuum in nemus se reciperet; Hæc mira translatio, conuenientibus Historicis, qui de ea scripserunt, intempesta nocte die Saturni ante Decimam Decembris 1294. euenit; Sedente

dente

dente Bonifacio VIII. Caietano Summo Pontifice à Celestino V. Viro Sancto sponte sibi subrogato. Non vacat referre hic lacrymas Dalmatarum, meritò effusas pro tanti thesauri iactura, cum mentio supra sit habitata, & facilius illorum moeror ab vnoquoque cognosci possit, quam Calamo describi, sed quò acrior dolor Illyricas Prouincias afflixit, eo iucundior lætitia Italorum animos, ob tanti muneris adeptionem, pertulit. In Piceno potissimum faustè fuisse, & lætissimè omnium acclamationes, vndequaque personantes, *Benedictus Deus, Benedicte Vnigeniti Mater, quia visitauit Plebem suam* Illyrici aduersum precibus Mariæ reditum luctuosus implorantur his vocibus. *Ad nos Clementissima Virgo reuertere, ad nos miseratione reuertere.* Eorum tamen haud pauci Sanctam propè Ædem domicilium habere cupientes, vt crebrius sacros parietes sibi osculari, & venerari liceret, profecti sunt Lauretum, vbi Confraternitatem sub titulo Corporis Christi crexerunt, quæ Illyrico;

rum

rum nomen tenuit donec summus Pontifex Paulus III. vitæ felicem exitum inuenit, bonaque pro pauperum adminiculo constituerunt. Et Frangipanus pietatis stimulis motus, in Tersacti Vico, vbi Sanctuarium primo confederat, Templum ad perpetuam rei memoriam, Deiparæ dictum, extruxit, de gentibus in eo fratribus Sancti Francisci de obseruantia, palam de Sanctuario illinc translato edocentibus: Superaddita in facie Templi inscriptione.

Hic est locus in quo fuit Sancta Dominus Nazarena, quæ nunc in Recincti partibus colitur.

Non homines latet, Arcana Cœlestia quæ Deus haud reuelare voluerit, summa adoranda esse humilitate, non temere perquirenda, ac de expertis autumatur, & pie creditur, quod Deiparens cum almatas gratiarum imbribus sæcundasset, Italos commiserata Populos, sacrosanctam Aedem ad eorum consolationem, & in eorum fines deportari voluerit. Etenim ea tempora si vnquam miserrima erant, & Diuina ægebant ope

ob bella sequissima, cruentaque inter Principes Italos, qua tempestate, vt communiter referunt scriptores, Ioanne Petrus Maffeus lib. 1. Cap. 5. pag. 47, Turcellinus lib. 1. cap. 6. pag. 20. Victorijs Brigantus in eodem Maffei volumine, Felix Maria Nellus cap. 6. ita, & alij, non tam cernere erat Venetos, & Genuenses, Hetrurijque Respublicas inter se gladiantes, quam totam Sedis Apostolicæ Ditionem funestis Velforum, & Gibellinorum factionibus diuisam, odijs, bellicisque plusquam Ciuilibus totam flagrantem; Milites cedibus, & sanguine foedebant Vrbes, igne, ferro, homicidijs, Ecclesiarum profanationibus, alijsque iniquitatibus, & criminibus nefarijs cuncta loca repleuerant, vndique luctus, suspiria, lacrymæ, & lamentationes, prout verba Poetæ, Mortis Imago. Per eadem tempora infelicitas augebatur feritate Federici II. qui, teste Francisco Petrarca in libro Augustali, natus ex Henrico V. & Constantia Monaca Vetula, vocabatur Barbarussa. Is fuit potentissimus Imperator

tor Siciliae, Sardiniae, Hierosolymae,
 ac Sueviae, quò nullus magnificentior
 tenuit Romanum Imperium à Carulo
 Magno citra. Fuit armorum strenuus,
 linguarum peritus, vigorosus, luxu-
 riosus, Epicurus, nil curans, vel
 credens nisi Temporale; Malleus fuit
 Romanae Ecclesiae, cum Pontificibus
 Bellum habuit, praecipuè cum Gre-
 gorio IX. tandem virtute Innocentij
 IV. Genuensis excommunicatus, vi-
 ctus, & fugatus est, nec sibi de Insu-
 bria potentia proficere potuit, in
 Apuliam se recepit, & in oppido Fe-
 rentino, Manfredo, & suis filijs tan-
 tum adstantibus, male mortuus est,
 quamuis alij ab eodem Manfredo,
 qui spurcius erat, interfectum esse
 velint.

Percussa insuper Italia terremoti-
 bus, per quos haud pauca corruerunt
 Aedificia, stellaque Crinita è Ce-
 lo se ostensa, omnes iratum Deum
 credebant, timebant. Ipse tamen
 suorum fidelium auditis deprecationi-
 bus, & miseratione motus ad illo-
 rum consolationem, subsidio hanc
 sacrosanctam misit Ediculam, sicuti

illis in verbis *Visitauit nos Oriens* ex alto per quam breui interiecto tempore, Italia tranquillitati, pacique restituta, gratias Altissimo egit, & gaudia extincta renouauit.

Veritas patet è Recinetensiu n. Annalibus in Sanctæ Ædis aduentu, noctis tenebras in loco, quò se recepit, fulgentissima luce colluxisse clariore, idque Pastores ouium in nemore vigilantes, ante omnes cognouerunt, qui citato Recinetum cursu, illuc conuolarunt, & visa prodigia retulerunt. Ciues autem ficta somnia audire se rati, oculatos testes deridebant, illi è contra, rem seriò affirmantes, Dominos impulerunt, ut accederent; Isti tanti nouitate prodigij illecti, quam expeditè ad Siluam properast, Cubiculumque repererunt, ac stupore admirantes quo nam modo, & vnde absque ministerio, officioque humano translatum, nisi ordine commutato naturæ, sine mora Recinetum repererunt. Commotati hæc de re vniuersa Ciuitate certatim Visiones, mulieres cum Virginitas, seies, Adolescentes, Iuuenes,

ac

ac debiles prout vires, cuique sup-
 petebant, è lectulo profilientes, de-
 siderio videndi, ad Siluam conten-
 dunt. Vifa Cellula elingues fiebant,
 moxque proni Deum, ac Deiparam
 ardentè implorant, nec irrita implo-
 rantium reddebantur vota, & per Pi-
 cenas Vrbes fama statim conclaman-
 te, vndique plurimi Confluentes sa-
 cra limina adeunt, eoque amplius
 percrebuit admiratio, dum Arbores
 circumstantes Cubiculo Sacro veluti
 Magnæ Virgini obsequentes, se de-
 miserunt, ac ita inflexi annos supra
 octuaginta perfliterunt, donec irreligi-
 osi Coloni ob incuriam, seu forte,
 vt arua fecundiora redderent, eos
 conciderunt, posterisque tanti Mira-
 culi signa ademerunt.

Per visum insuper, vt ex pluribus
 Doctoribus notum, suam hanc esse
 Ediculam à Nazaretho ad Dalmatas
 & inde ad Recinetenses transuectam,
 cuidã Paulo vulgo de Silua nuncupa-
 to Eremi Cultori, prope nemus degē-
 ti, patefecit Maria. Hic ieiunijs, &
 orationibus assiduis deditus, à Deo
 obtinuit, vt per decennium quotan-

nis

riens
 ecto
 paci-
 egit,
 a n
 entu,
 rece-
 e cla-
 n ne-
 gno-
 urfu,
 gia
 mnia
 deri-
 iò af-
 it, vt
 rodi-
 luam
 esunt,
 mo-
 opi-
 , nisi
 e mo-
 nota-
 tatim
 rginis
 enes,
 ac

nis igneos globos, nitidosque radios & a
 ad instar Clarissimæ Stellæ Crinitæ, zar
 duodecim longitudinis, vt è longin- ac
 quo conijci poterat, pedes habentes me
 & super Cubiculum descendentes vi- Ter
 deret. Cum autem tantum mysterium rep
 cominus perspicere appeteret, sepè et
 sepius ad locum sacrosanctum citato dies
 gressu, iter habuit, at eo proprius non
 accedente, ab oculis lumen subtra- piss
 ctum euanescebat, at animo perpen- qua
 dens, cur ante lucanis horis iubar retr
 hoc effulgeret, nec huius rei causam mu
 explorare sciens à Deo, Deique tici
 Matre enixè expostulat. Annuit ergo ad
 pia Virgo, ea die octaua scilicet Se- run
 ptembris, eo que loco in lucem se- mo
 editam esse. loc

Cum magis, atque magis ex omni eius
 Natione concursus fieret frequentior præ
 & Virgine intercedente innumera- tho
 Miracula operaretur Omnipotens ins
 Recinetenses intenderunt animam, vsq
 vt miraculosa translatio manifestis lum
 probationibus clarior fieret. Quo- ber
 circa coacto Prouinciæ Generali fini
 Consilio, sexdecim Viri fide, ac in- per
 tegritate plurimum pollentes electi cul

& al;

& ablegati fuerunt ad Dalmaticos Na-
 zarenosq; fines, qui aggresso itinere,
 ac Mediterraneo superato sinu, ad Flu-
 men oppidum peruenerunt, ubi, & in
 Tersacto de nocte, qua in Dalmatia
 reperta fuit, & qua illinc defuit San-
 cta Domus, miraculaq; per eam in
 dies patrata, sedulo inquirunt, nec
 non omnia visu, & verbis cum perce-
 pissent, in Syriam ad nauigarunt, &
 quamuis panditis velis reflans ventus
 retruderet Nauim, peruenerunt pri-
 mum ad insulam Corcyrae, ubi in Adria-
 tici facie Ionicum sunt aggressi, illinc
 ad Achaiae primum Angulum appule-
 runt, in quo est Isthmum perfossum, &
 mons duo maria dirimens, qui, si in
 loco caderet, Achaia esset Insula. In
 eius vertice Corinthus est. Achaiae
 praetereuntes littora inuenerunt Me-
 thonum, & Coronam, quicquid
 insuper terrarum mare illud ambit
 usque ad extremum Regionis angu-
 lum, e quo respicitur Creta. Ha-
 bet a dextris Nigropontum, a
 sinistris crebros Portus. Illo su-
 perato mare, liquerunt, sed pro-
 cul a tergo, illa duo Lumina,

D

Lace-

Lacedemonem , & Athenas , ad
 leuam vero Hellesponti fauces ,
 Rhodum deinceps peruenerunt , ac
 eius superato littore , ad leuam ab
 Aquilone in Austrum iacent mariti-
 ma Asiæ minoris Oppida , nempe
 Tortosa , Tripolim , Baruth , Sur , Ce-
 sarea Iapha , Ascalon , horumque in
 medio nobilis olim , nunc euerfa , &
 in cinerem versa Accon , summum in-
 espiabile dedecus , ac turpissima cicca-
 trix Regum Christianorum , nisi ali-
 quanto turpior esset ipsa Hierusalem.
 Postmodum caput Sirix Damascum
 viderunt , Ciuitatem forma spectabi-
 lem , de qua ipsis temporibus Regum
 Israel , multis seculis ante Urbem con-
 ditam , crebra in vtrisque litteris sa-
 cris , & sæcularibus est mentio . Ac
 deniq; in Palestinam iniere Portum .
 Cum enim iter haud tutum esset , va-
 gantibus passim per totam Syriam
 Turcicis armis , præsidium pecuniis
 emunt , quò in Galilæam perducantur
 ac deinde reducantur ad Naum . In
 terram egressi vbi vicina Hierololy-
 ma est , & Sacratissimum Sepulchrum
 in quo Christi Corpus subsistit , ve-
 nerati ,

nerati, ad Nazarenam Ciuitatem pergunt, fundamenta inibi translata Domus ad normam exigunt, Templique quoque partem ab Augusta Helena circa Cubiculum extructi inuentur abscissam, ac collationibus ad inuicem factis de ijs, quæ sedulo in Dalmatia sciscitati fuere, depræhendunt Dei, Deique Parentis esse Domum ad Illyricos mox ad Picenos delatam, omniaque describentes in Tabulis, ab eiusdem Regionis Incolis corroborata, in Patriam reuertuntur, & quæ manu tetigerant, oculis perspexerant, & auribus acceperant planè, & passim enarrant.

Hæc de Sancta Domo sunt certissima testimonia, quibus facti veritas patet, annalium prodita Historijs; vetustarum traditionum auctoritate corroborata. Recinenses cuncta à Legatis relata, publico inito Consilio decreuerunt, ut publicis Tabulis tradita, in Archivio asseruarentur, & quilibet Nobilis, ac Ciues exemplum in membrana Domi tenere obstringeretur,

tur , prout Bernardinus Leopardus
vtriusque legis Doctor , præclarus
Recinetensis anno à partu Virgi-
nis millesimo quingentesimo sexage-
simo quinto seruabat .

Ob tantæ nouitatis miracula Di-
uinis , humanisque rationibus com-
probata , cum huius Ediculæ nomen
& cultus in dies augeret , nec dum
Itali , Populique Regionum finitima-
rum , verumetiam Transalpini , &
Trasmarini gregatim vndique con-
uolabant , vt tantæ rei prodigia vi-
derent , & Virginem toto corde
consalutarent , & colerent . Crescen-
te namque in dies peregrinorum ,
& Aduenarum copia , votiua simul ,
donaria , & piæ largitiones exube-
rabant .

In aperto est Sacram Ædem è
Dalmatia translata , se recepisse
in nemus Clarissimæ Mulieris Re-
cinetensis cognomento Lauretæ , à
quâ sibi ea Laureti nomen inue-
nit , at breui tempore homines fla-
gitiosi nemorum densitate circum-
adiacentium fræti , Peregrinos ado-
riebantur , & in eos grassabantur ,

quo-

quocirca *Ædicula Sacra* miro eodem modo octauum post mensem è silua recedens, vicinum *Cliuem* duorum *Recinetensium* fratrum de nobili familia *Anticia* se sè transtulit, relictis in silua vestigijs, quæ in hunc vsque diem aspiciuntur intacta, neque hic diutius permanere voluit, illis quoniam *lucris causa*, & *auaritia* inter sè *conflictantibus*, *Virgo*, quæ *Christum Deum* pacis *Authorem* tulit, pacem diligens, & *iurgia* abhorrens, *litem* diremit, etenim illinc quarto elapso mense *Sacra Ædes Angelorum* obsequio decedens, in aperta via se collocavit, vbi nunc sita, & à sæculis immota, commutato nomine *Nazarenæ* in *Lauretanam*, ingenti *Populorum* frequentia colitur, & plurimis miraculis illustratur.

Nunquam sanè *Picenis* extra nostri *Natalem Reparatoris* iucundior illuxit dies, quàm *Decima* mensis *Decembris*, qua hæc *Sacra Domus* exteris è *Regionibus Angelorum* *Ministerio* in *Italiam*, & *Reci-*

netenses ad oras aduecta fuit, Dies quidem iure Sacer atq; singulari privilegio vbiq; locorum in Agro Piceno adeo sollemnis, nulla vt Vrbs, Oppidum, aut Pagus est, qui celeberrimam hanc non colat festiuitatem sub ritu duplici Diuinorum officiorum ab Urbano VIII. Pont. Max. instituto, quæ celebritas præcipua quoq; est anniuersaria dum ad memoriam Sanctæ Domus aduentus tubæ, ac timpana personant inter explosas belli machinas, missiles ignes, incensas faces, struesq; lignorum, igneosq; turbines per Templi facies, ac Tholos, nè dum in Ciuitate Lauratena, sed in Piceni alijs Oppidis, & Pagis dies tam fausta, pio cultu erga Virginem Deiparam recolitur, immo in Italiæ pluribus, & Europæ locis tam insignis miraculi celebratur memoria.

Ceterum non melior Italiæ conditio fuit, cum Clemens V. anno salutis 1305. post vndecimum à Sanctæ Domus aduentu, Pontificiam Sedem traduxit Lugdunum, Galliæ Ciuitatem ingenti cum detrimento Italiæ,

Chri-

Christianæq; Reipublicæ ferè vniuer-
 sã, portentum Romæ visum fuit ,
 dum Basilica Lateranensis antiqua
 Sedes (in certum fraude hominum
 an casu) penitus deflagrauit ; Ioan-
 nes inde XXII. Clementi sub rogatus
 Auinione Pontificiam Sedem consti-
 tuit , id causa fuit proquid homi-
 num tulit opinio , vt Velsi, & Gi-
 bellini iterum inter sè defiderent , &
 Recinetenses à Pontifice descisce-
 rent , quocirca Gibellini , anno salu-
 tis 1322. teste Ioanne Villano lib. 9.
 iussu eiusdem Pontificis oppugnarunt
 exciderunt Recinetum, cunctaq; deri-
 puerunt , incenderunt, adusto enim
 Archiuio, Lauretana defecerunt mo-
 nimenta, quæ ad ampliora de Sancta
 Domo promulganda, nunc essent ex-
 petenda, Ciues igitur aliò commi-
 grare iussi ob diruptionem Urbis ,
 ob nouarum ædium extruccionem ,
 omnibus fermè rebus erant exhau-
 sti , attamen re cum Pontifice
 composita , religione , cultuquè in
 Deiparam stimulante , Templum ,
 quo Lauretanum Sacellum prote-
 geretur , moliebantur , nam cre-

sciente in dies Aduenarum, donorumque copia, porricus prius extructi, Imagines, ac tabellas haudquaquam capere poterant. Episcopus igitur Maceratenfis, in cuius Diœcesi Recinetum erat, Recinetensium approbatione ad extructionem Templi circa Sacellum adiecit animum, sic enim ære publico factum est a fundamentis, humile quidem quoad loci magnitudinem, & ornamentum, sed capax, & satis amplum amplioribus addictis Domicilijs pro Sacerdotibus, & Administris, Hospitio insuper pro nobilibus Aduenis, ac Diuersorio pro pauperibus, & Peregrinis.

Per eadem tempora, quibus Petri sedes transierat in Galliam, & ab Vrbe, Italiaque aberat Pontifex, multa ab Æde Lauretana decora, subsidiaque aberant, quæ nunc sunt, ac tum fuissent, nisi Augustissima Ædes tam procul abfuisset à Pontificum oculis, & auribus. Cæterum nec ita Pontificijs ornamentis caruit vt infra suo

loco

lo
te
te
tar
ne
mi
cta
nib
ma
qu
ant
lia

De

H

tur

E

run

& I

I

rus

Epi

Ter

loco tradetur. Dissidentibus autem cum Ecclesia Florentinis, Interdicto Pontificio suppositis, Catharina Sancta Senensis, Avinionem ad Gregorium Decimum primum Pont. Max. pro pace profecta est, cuius precibus, & suasionibus motus, ad sedem suam Romanam se recipere deliberavit, quod & fecit, septuagesimum post annum quo translata erat in Galliam.

De Almae Domus Scriptoribus.

Cap. I V.

E Multis, qui de Nazarena Laurentana Aede scripta reliquere, hic aliqui Auctores proferuntur.

Primo igitur de eadem meminerunt Evangelistæ Matthæus, Marcus, & Lucas.

Postmodum Euodius, Nicephorus, Nissenus, Guillelmus, Tirus, Epiphanius, alijque Patres, qui de Terra Sancta plura tradiderunt.

D s Simi-